

Problematika útokov psov na ľudí.

Tlačová konferencia (foto zľava): MVDr. Gabriela Ridarčíková, zastupujúca Zbor rozhodcov pre posudzovanie psov, Ing. Jozef Jursa, prezident Slovenskej kynologickej jednoty, Mgr. Juraj Štaudinger, prezident Zväzu športovej kynológie Slovenskej republiky Jozef Šuster prezident Únie kynologických klubov Slovenska

Stanovisko Slovenskej kynologickej jednoty

Pes je už tisícročia spoločníkom človeka. Podľa najnovších výskumov ho sprevádza už od počiatkov jeho existencie. Vždy bol jeho verným spoločníkom a človek využíval jeho inteligenciu a schopnosti. Tak ako sa vyvíjala a rozčleňovala ľudská spoločnosť, tak sa menil aj pes a rozširovala sa škála jeho použitia. Vzhľadom na jeho tvárnosť ho človek prispôbil k využívaniu skoro vo všetkých oblastiach života.

Človek skrotením zvierat a ich chovom však nepreberá na seba iba príjemné stránky vzájomného spolužitia. Preberá na seba aj zodpovednosť za vývoj jednotlivých druhov jednotlivých plemien. Preberá na seba úlohy, ktoré predtým plnila príroda. Jednou z týchto veľmi dôležitých úloh je aj šľachtenie a selekcia. Príroda je v tomto smere veľmi spravodlivá, ale i neúprosná. Jedinec, ktorý sa neprispôbi jej podmienkam hynie. V jednotlivých druhoch jedinci, ktorí sa vymykajú z priemeru, sa zvyčajne nedostanú do reprodukčného procesu. Takto je zabezpečované prežívanie druhov po tisícročia. Človek je však od prírody sebeckým tvorom, všetko si chce prispôbiť svojim potrebám - i zvieratá. Nepozera pritom

na to, či odchýlky, ktoré podchytil, resp. smer, ktorým sa jeho šľachtenie uberá, je na prospech danému druhu alebo plemenu. Tak vzniklo u psov veľa plemien, ktoré majú dnes obrovské zdravotné alebo mentálne problémy a bez pomoci človeka by nedokázali prežiť. Z tohto dôvodu je v medzinárodnej kynologickej federácii, ktorej členom je aj SKJ, veľké hnutie za obmedzenie šľachtenia zvierat v smere, ktorý znižuje kvalitu ich života, resp. vyvoláva problémy v spolužití človeka a psa.

Jedným z týchto problémov je aj agresivita psov, s ktorou sa dnes stretávame a ktorej sme boli svedkami aj v posledných tragických prípadoch. Existujú plemená, ktoré človek využíval a využíva na ochranu seba a svojho majetku. U týchto je samozrejme určitá dávka odvahy, sily a samozrejme i agresivity. Avšak i u týchto plemien neustále prebieha vývoj a šľachtenie. Veľa plemien, ktoré sa v minulosti využívali na stráženie, sú dnes vynikajúce spoločenské plemená, ktoré odstrašujú iba svojou veľkosťou a výzorom.

Tu je na mieste otázka, z čoho teda pramení agresivita psov voči človeku? Príčin je samozrejme niekoľko a mohli by sme ich zhrnúť do nasledovných oblastí:

A) problém socializácie psov

Každý pes v priebehu svojho života prebieha určitým fázami vývoja. Všetci, ktorí majú aspoň základy kynológie vedia, že pes, ak má byť našim príjemným spoločníkom, musí byť správne socializovaný, t.j. musí sa v jednotlivých štádiách života stretávať s podnetmi, ktoré rozširujú jeho životný obzor a upravujú jeho správanie. Ak v mladosti psa zanedbáme tieto zásady, stáva sa z neho neurotické zviera, ktoré nedokáže správne komunikovať so svojím okolím a začleniť sa do života. Nesocializovaný pes je buď príliš agresívny alebo extrémne bojzlivý.

Pes je svorkové zviera, ktoré sa celú svoju mladosť učí žiť vo svorke, ktorú pre neho tvoria členovia rodiny, resp. ďalšie psy, ktoré v tejto rodine žijú. Pes sa musí naučiť s nimi komunikovať a stále si v nej hľadá miesto. Snaží sa postupovať v rebríčku hierarchie svojej svorky stále vyššie a vyššie až narazí na strop, ktorý mu musí v niektorých prípadoch dať jeho majiteľ. Ak sa tak nestane a ide o dominantného psa, tak sa stáva vedúcim svorky on a podľa toho sa správa aj k ostatným členom rodiny a k okoliu.

B) problém výcviku a výchovy psov

Musíme si všetci uvedomiť skutočnosť, že za konanie psa je vždy zodpovedný človek, ktorý je jeho majiteľom alebo ktorý psa chová. Prenášať zodpovednosť z ľudí na psy je scestné. Za prípady, ktoré sa u nás stali, nenesú zodpovednosť tie psy, ktoré to urobili ale ich majitelia, ktorí im svojim nezodpovedným správaním umožnili vykonať tento čin.

Nevychovaný a nevycvičený pes sa stáva pre svoje okolie nebezpečný. Čím o fyzicky silnejšie zviera ide, tým je jeho správanie nebezpečnejšie.

Veľa majiteľov si vyberá psov podľa toho, aký sa im v rôznych katalógoch a atlasoch plemien páči. Menej už pozerajú na praktickú stránku vecí a to, aké majú možnosti ho chovať, cvičiť a venovať sa mu. Prekročenie ich možností a schopností vedie takmer vždy k nevládnutiu

zvieratá a následným problémom. Tragédiou však je, že väčšina z nich si myslí, že oni zvierá zvládajú a pes nie je pre okolie nebezpečný.

Zodpovedný chovateľ, ktorý má už skúsenosti, dokáže zvládnuť i dominantné psy, i tie, ktoré sú agresívnejšie. Podstatné však je, že si uvedomuje aj riziká, ktoré vyplývajú z povahy psa. Dokáže mu zabezpečiť priestor, z ktorého nemôže uniknúť. Vonku ho nepúšťa z vôdzky a nevyjde z domu bez náhubku. Žiaľ, ako sme už uviedli, väčšina laikov preceňuje svoje schopnosti a nedoceňuje možnosti psa.

Dnes však už existuje veľké množstvo cvičísk, na ktorých sa pod vedením skúsených inštruktorov dajú získať aspoň základy ovládania a cvičenia psov. Inštruktori záujemcom poradia, ako sa správať ku psovi, dokážu odhadnúť aj povahu psa a poradiť majiteľovi ako s ním zaobchádzať a samozrejme dokážu aj poradiť pri výbere plemena.

C) problém vrodených dispozícií

Medzi tieto patria hlavne

- vrodená agresivita,
- vrodená dominancia psa
- labilná nervová sústava,
- agresivita vyplývajúca z bojzlivosti.

Selekčné programy vo všetkých plemenách sú zamerané na obmedzenie agresivity psov. Na všetkých výstavách, ktoré sú dôležitou súčasťou výberu psov do reprodukcie, je penalizovaný akýkoľvek náznak agresivity voči človeku ale i voči ostatným psom. Jedinci sú za prejav agresivity vylučovaní z chovu. Podobne je to i s testami nervovej sústavy, jedinci s labilnou nervovou sústavou, extrémne vzrušiví jedinci ako aj jedinci extrémne bojzliví, kde často strach prechádza do agresivity, sú na rôznych bonitáciách a výberoch, ktorými v jednotlivých kluboch musia prejsť z chovu vyradovaní a nezasahujú tak do reprodukcie.

Šľachtenie a selekcia je hybnou silou vývoja všetkých plemien hospodárskych i spoločenských zvierat. Dnes vieme v priebehu niekoľkých generácií zmeniť nielen exteriér ale i povahové vlastnosti psov. Samozrejme v žiaducom ale i nežiaducom smere. Organizovaná kynológia je podriadená určitým pravidlám. Chovateľské kluby sa riadia štandardami plemien a odporúčaniami materských krajín jednotlivých plemien. Snažia sa dosiahnuť čo najlepšie výsledky v chove. Tieto zásady, o ktorých som hovoril platia iba pre organizovaných chovateľov, tzn. ktorí zapisujú šteňatá do plemennej knihy.

V SKJ zastupujeme viac ako 20.000 organizovaných kynológov, ktorí sa zaoberajú výcvikom a chovom psov, alebo sa iba venujú svojim štvornohým priateľom a chcú byť členmi veľkej rodiny kynológov. V našich plemenných knihách zapisujeme ročne viac ako 10.000 psov rôznych plemien. Drvivá väčšina chovateľov dodržiava prísne pravidlá chovu a zapisovania šteňat do plemennej knihy.

Tu sme často pri koreni problémov, s ktorými sa dnes stretávame. Existuje totiž veľká skupina ľudí, ktorých už nenazývame chovateľmi, pretože chov je niečo viac ako jednoduché rozmnožovanie a má svoje pravidlá a postupy. Sú to prakticky iba množitelia psov, ktorí

rozmnožujú zvieratá bez akýchkoľvek pravidiel a zásad, nie sú organizovaní. Chov tu nie je registrovaný. Chovajú zvieratá podľa vlastných pravidiel. U týchto neexistuje žiadny výber zvierat do reprodukcie, kde by boli stanovené selekčné kritériá. Pravidlá chovu si vytvárajú sami a často sú do chovu zaradovaní jedinci s poruchami správania s poruchami zdravia. Krížia jednotlivé plemená často i za účelom zvýšenia ich ostrosti a agresivity.

Podobne je to i s majiteľmi psov. Veľká väčšina zodpovedných majiteľov psov nespôsobuje so svojimi psami žiadne problémy. Nezodpovednosť majiteľov niektorých psov, podporovanie agresivity u ich jedincov, nesprávne vedenie a necitlivosť voči okoliu, vyvolávanie konfliktov bezohľadnosťou pri vodení psov, spôsobuje problémy nielen im, ale vrhá zlé svetlo i na disciplinovaných a zodpovedných majiteľov psov. Pritom v drvivej väčšine ide o majiteľov psov neorganizovaných v kynologickej organizácii.

Vieme o tom, že sa v posledných dňoch znovu objavili aktivity na prijatie zákonov na obmedzenie chovu tzv. bojových plemien. Nie sme proti prijatiu sprísnených pravidiel chovu niektorých plemien. Sme ochotní v tomto smere spolupracovať so všetkými, ktorí o to prejavia záujem.

Sme však zásadne proti tomu, aby sa formulovali zákony, ktoré budú pre problémy, ktoré spôsobujú nezodpovední množitelia a majitelia psov postihovať organizovanú kynológiu a chovateľov a majiteľov psov akýchkoľvek plemien, ktorí dodržiavajú naše zákony a chovajú psov zodpovedne.

Každý zoznam plemien, ktorých chov obmedzíme postihne predovšetkým organizovaných chovateľov, ktorí sa v drvivej väčšine správajú zodpovedne a ich psy nespôsobujú problémy. Nepostihne majiteľov a množiteľov psov bez preukazu o pôvode a rôznych krížencov.

V čom vidíme my príčiny problémov, s ktorými sa dnes stretávame a aké navrhujeme riešenia:

1) Príčiny existujúcich problémov:

- a. Chov psov chovateľmi nedodržiavajúcimi žiadne zásady chovu a selekcie jedincov vybraných do reprodukcie,
- b. Nedostatočné sankcie pre nezodpovedných majiteľov psov,
- c. Veľmi vágna právna úprava usmerňujúca držanie psov /Zákon 282/2002 Z.z./,
- d. Neexistujúca právna úprava usmerňujúca chov psov,
- e. Nedostatočné odborné vedomosti majiteľov niektorých fyzicky zdatnejších plemien psov.

2) Čo navrhujeme na zlepšenie súčasného stavu:

- a) Prijat' právnu úpravu podmieňujúcu chov určitých plemien a ich krížencov odbornou skúškou a v prípadoch útoku na človeka i psychotestami ich majiteľov.
- b) Stanoviť podmienky chovu a držania týchto psov.

- c) Prijat' právnu úpravu obmedzujúcu možnosti neregistrovaného chovu určitých plemien a ich krížencov.
- d) Výrazne zvýšiť zodpovednosť majiteľov psov za činy ich psov.

Každý, kto si zaobstará psa, si musí uvedomiť, že okrem príjemných zážitkov, ktoré prežije so svojim štvornohým priateľom, preberá na seba aj veľkú zodpovednosť. Zodpovednosť za výchovu a správanie tohto psa. Pes zostane po celý život ako dieťa. Musíme mu zabezpečiť životné potreby, ale sa aj postarať o to, aby neublížil sebe ale ani iným ľuďom, iným psom, resp. nespôsobil iné škody a nepríjemnosti. To je úloha pre nás počas celého života psa. K tejto zodpovednosti musia majiteľov psov viesť i zákony. Každý si musí uvedomiť, že zodpovedá za činy svojho zverenca v plnej miere.

Organizovaná kynológia na Slovensku sa svojou úrovňou zaraďuje medzi popredné v rámci Európy. Je náplňou voľného času desať tisícov ľudí. Máme štyri národné plemená, ktoré sú súčasťou nášho národného kultúrneho bohatstva. Organizovali sme najväčšie svetové kynologické akcie. Slovenská kynologická jednota žije svoj bohatý vlastný vnútorný život bez nároku na akúkoľvek pomoc zo strany štátu. Mnohí kynológovia zasvätili tejto činnosti celý svoj život. Nechceme, aby niekoľko tragických prípadov zmenilo pohľad verejnosti na kynológiu a postihlo organizovanú kynológiu na Slovensku.

Kynológia je krásny koníček, ktorý ak človeka chytí za srdce, už ho neopustí po celý život. Pes prináša do života človeka veľa nového, pre tých čo nechovajú psov, prakticky nepoznaného. Pes je často jediným spoločníkom osamelých ľudí. Je najlepším priateľom ľudí s postihnutím. Za svoju oddanosť človeku je však často odmeňovaný necitlivosťou a hrubým správaním. Môžeme sa o tom presvedčiť na tisíckach osudov psov v útulkoch.

Agresívne správanie psa voči človeku je v drvivej väčšine prípadov vyvolané chybami človeka v prístupe k nemu. Hlavné príčiny sme uviedli. Majme preto pri rozhodnutiach, ktoré budeme robiť v smere zákonných úprav v chove psov na mysli tieto skutočnosti. Riešme predovšetkým príčiny tohto stavu a snažme sa vytvoriť také zákonné podmienky, ktoré by im zabránili.

Pes bol sprievodcom človeka a verným spoločníkom človeka počas celej histórie a veríme, že ním i naďalej zostane.

Ing. Jozef Jursa CSc. v.r.

Prezident Slovenskej kynologickej jednoty.